

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ КООРДИНАЦІЙНЕ БЮРО ЮНЕСКО
«ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ УКРАЇНИ»
ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ НАУК ПРО БЕЗПЕКУ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НАН УКРАЇНИ ім. В.Д. КОРЕЦЬКОГО
ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ НАН УКРАЇНИ ім. Г.С. СКОВОРОДИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної наукової Інтернет-конференції
«Гуманітарна складова вищої освіти: досвід і проблеми»

29 травня 2018 року
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна
Кафедра гуманітарних дисциплін НУХТ

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного університету харчових технологій, протокол № 10 від 26 квітня 2018 р.

Гуманітарна складова вищої освіти: досвід і проблеми: Матеріали Міжнародної наукової Інтернет-конференції, Київ, 29 травня 2018 р.: Тези доповідей. — К.: НУХТ, 2018. — 206 с.

У збірник увійшли тези доповідей учасників Міжнародної наукової Інтернет-конференції «Гуманітарна складова вищої освіти: досвід і проблеми», в яких розглянуто актуальні питання викладання та вивчення гуманітарних дисциплін у технічних і технологічних ВНЗ, роль цих дисциплін у формуванні світогляду сучасного студентства, а також гуманітарні та виховні аспекти у викладанні загальнонаукових, технічних та технологічних дисциплін.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів і студентів усіх спеціальностей вищих навчальних закладів, яких цікавлять питання, пов'язані з викладанням і вивченням гуманітарних дисциплін у ВНЗ.

Відповідальний за випуск д-р. істор. наук, професор Н.М. Левицька.

Матеріали конференції надруковано в авторській редакції.

Рекомендовано Вченою радою НУХТ
Протокол № 10 від 26.04.2018 року

Організаційний комітет:

Голова – *Українець А.І.*, доктор технічних наук, професор, ректор, Національного університету харчових технологій.

Заступник голови – *Шевченко О.Ю.*, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету харчових технологій.

Заступник голови – *Левицька Н.М.*, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Заступник голови з технічних питань – *Акутіна Н.В.*

Члени оргкомітету:

Андрос Є.І., кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник,

виконувач обов'язків Відділу філософської антропології Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди.

Болтівець С.І., доктор психологічних наук, професор, завідувач Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики України, Голова Всеукраїнського координаційного бюро ЮНЕСКО «Освіта дорослих України».

Зав'ялов В.Л., доктор технічних наук, професор, професор кафедри процесів і апаратів харчових виробництв, заступник директора Навчально-наукового інституту харчових технологій з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва.

Кітов М.Г., доктор філософських наук, професор, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Кожневські Л.Ф., доктор хабілітований, професор, професор Краківського педагогічного університету, Президент Європейської асоціації наук з безпеки.

Кресіна І.О., доктор політичних наук, професор, зав. відділом політології Інституту держави і права НАН України ім. В.Д. Корецького.

Науменко Н.В., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри гуманітарних дисциплін н Національного університету харчових технологій.

Пилипенко О.Є., доктор історичних наук, професор, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Серьогін О.О., доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки та ресурсощадних технологій.

Шульга М.О., доктор філософських наук, професор, заступник директора з наукової роботи інституту соціології НАН України.

Відповідальний секретар – *Буравченкова С.Б.*, кандидат історичних наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Технічний секретар – *Логвиненко Н.В.*

**Секція 5. Роль соціально-гуманітарних і профільних
дисциплін у формуванні світогляду сучасного студента**

– він повинен вміти оперувати з формами мислення в логіках доповнення та систематичного уточнення, мати здатність будувати дані форми і застосовувати їх у конкретних життєвих ситуаціях. У комунікативному напрямку мислителю необхідно не випадковим чином діяти в позиціях автора, того, хто розуміє, критика, арбітра і організатора складної комунікації, бачити її процеси, вміти організувати і коригувати, а також керувати ними.

Під культурою мислення ми розуміємо систему організації мислення у зазначених напрямках, з використанням певних засобів і критеріїв. У докультурному вигляді мислення, строго кажучи, не існує – це всього лише предмислення («розсудливе мислення»). У змістовному напрямку предмислення характеризується тим, що людина, в процесі власних міркувань, будує тільки асоціативні ряди. Предмислення – це коли асоціації «течуть» потоком, без звернення до спеціальних засобів мислення. На цьому рівні людина всього лише самовиражається. Тут немає якихось особливих вимог до вираження змісту – треба лише зрозуміти його і якимось чином адекватно висловити. Більшість студентів саме і знаходиться на цьому рівні – запам'ятовують матеріал і викладають його так, як цього вимагає викладач, або як самому хочеться і можеся.

В логічному напрямку предмислення не фіксує форм мислення, студенти не вміють не випадковим чином будувати і застосовувати ці форми. Поняття і категорії використовуються виключно у вигляді сенсу. Зміст і функціональні відмінності суб'єктів думки і предикатів не враховуються. Операційність у застосуванні різного роду логік відсутня, до того ж, не помічаються і самі ці логіки. За цих умов випускник університету залишається в світі феноменального, випадкового і виявляється не здатним увійти до світу істотного, ноуменального. Спираючись лише на випадкове, він стане вибудовувати проекти своїх дій згідно з кон'юнктурними, швидкоплинними критеріями і тим самим прирече себе на випадковість і хаотичність поведінки в досить значущих (для нього і для інших) ситуаціях. Ось так з'являються у сучасному світі покоління безпринципних конформістів.

В комунікативному напрямку предмислення характеризується недотриманням норм позиційності. Але як зазначається у літературі, якщо учасники комунікації не дотримуються норм, *«не погоджують свої дії в напрямку руху думки, то комунікація супроводжується динамікою виникнення і розпаду мислення. Утворюється конгломерат фрагментів, аж до згорання розумового шару»* [2, с. 79]. Звідси й виникає безглуздість, нудьга і повна безплідність абсолютної більшості занять, конференцій, обговорень, дискусій.

ЛІТЕРАТУРА

1 Анисимов О.С. Новое управленческое мышление: Сущность и пути формирования /О.С. Анисимов. – М., 1991.

2. Смирнов А.А., Самолюк Н.П., Корешков В.Г. Эффективность модульного обучения, форма организации и структура модуля. Внедрение модульного обучения в учебный процесс /В.Г. Корешков // Организация модульной системы обучения в деле формирования университетского образования нового типа: сборник статей. – Новгород, 1997.

ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЛОСОФІЇ

Артур Михалевич, Олександра Панченко, Валерія Скуйбіда, Ульяна Кузьмик
Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Гармонія – це досягнення стану душевного спокою. Гармонія – це вища форма організованості та краси. Гармонія – це форма прояву сутності людини, системи або будь-якого її компонента. Гармонія – це організованість Всесвіту, яка протистоїть хаосу. Гармонія в філософії – узгодження різнорідних і навіть протилежних (конфліктних) елементів, в естетиці – злагодженість цілого, що народжується від поєднання протилежних за якістю

сутностей. Існує безліч визначень цього поняття, але в чому ж її сутність, що вона представляє собою? Весь наш світ базується на гармонії: людини із природою, людини з оточенням, людини та системи (державної, суспільної, міждержавної), душі та розуму. І так можна перелічувати до нескінченості. Але де ж вона починається, із чого витікає, що є її першоосновою?

Шлях до творення ідеалу як основи гармонії у кожного із філософів був свій. У Геракліта це була боротьба протилежностей, для Сократа самовдосконалення людини, для якої основою всього є закон, у Платона – розуміння особистістю ідеї добра, у Сенеки – самовдосконалення особистості через розуміння своїх здібностей та свого призначення. Гармонії зовнішньої не існує без гармонії внутрішньої. Так само, як неможлива гармонія в державі при її відсутності в системі. Порушення гармонії знижує рівень життєдіяльності, порушує характер розвитку: незбалансоване суспільство має меншу життєздатність, що обмежує наші духовні пошуки, стає прірвою на шляху до самопізнання. Саме завдяки ній відбувається взаємодія компонентів у складі цілого.

Аристотель зазначав: «Природа звела чоловіка з жінкою, а не з одностатевою істотою (так само як і жінку) і поєднувала першу згоду з протилежних, а не подібних один одному істот. Схоже, що і мистецтво, наслідуючи природу, робить те ж саме. Живопис, змішуючи білі і чорні, жовті і червоні фарби, створює зображення, відповідні оригіналам. Музика, змішавши одночасно високі та низькі, тривалі і короткі звуки в різних голосах, створює єдину гармонію. Граматика, змішавши приголосні і голосні літери, склала з них все [словесне] мистецтво. Так і весь Всесвіт, тобто небо і землю, і весь космос в цілому впорядкувала єдина гармонія через змішання протилежних начал» [1, т. 2, с. 372]. Гармонія людини із природою є нерозривним зв'язком, що був закладений у кожного з нас ще до народження. Людина створена жити в гармонії із природою. Згадаємо наших предків, які черпали все необхідне для життя з природи. Саме вона є тим першоджерелом створення гармонійності нашої душі та розуму. Сучасна людина майже втратила контакт із природою. Ми живемо в бетонних джунглях, що наповнені залізними звірами. Не звертаємо увагу на те, як самі тяжіємо від особистої дисгармонії. Сама ж дисгармонія проявляється в світі людини, коли вона починає жити не по божественним, а по людським законам. «Не тим людина зробилася схожою на диявола, що має плоть, якої диявол не має, а тим, що живе сама по собі, тобто по людині. Бо диявол захотів жити сам по собі, коли не встояв у істині; так що став говорити неправду від своїх, а не від божих – став не тільки неправдивим, але й батьком неправди», – зазначав Аврелій Августин [2, с. 67]. Бездумно робимо крок за кроком у натовпі, перетворюючись на деталі одного великого механізму. Чи не є це найстрашнішим: втратити свою сутність, душевний спокій, внутрішню красу.

На думку Августина основний принцип філософії – прагнення до гармонії віри та розуму. Він вважав, що розум за допомогою філософії здатний пояснити існування Бога, а там, де наука безсила, на допомогу приходять віра і теологія. Гармонія встановлюється тоді, коли пізнання внутрішнього світу людини, та оточуючого Всесвіту іде не тільки через розум, а через віру. Бо розум не здатний досягнути безмежності Всесвіту, тут йому на допомогу приходять віра. Завдяки поєднанню розуму і віри, душі та тіла встановлюється гармонія в людині та Всесвіті.

Повернення до гармонії суспільства та особистості іде через духовну революцію, яка створила новий ідеал, що став основою гармонізації особистості та суспільства. Поняття гармонії повністю переміщається на душевну площину людського буття і духовну площину світу. Тому віра стає основою всього, в тому числі й гармонії. Взагалі Бог і був тією самою гармонією для філософів середньовіччя. «Боже, який не забажав, щоб істину знав хто-небудь, крім чистих. Боже батько істини, батько мудрості, батько істини й вищого життя, батько блаженства, батько добра й краси, батько розумового світла, батько застави, що спонукає нас повернутися до тебе», – підкреслював Аврелій Августин [там само, с. 213]. Стверджуючи триєдність Бога, Бог Отець – творець світу, Бог Син – тілесне втілення Бога, Бог Святий Дух – основа всього, яка пронизує світ, доводив, що тільки через наближення до

Бога людина може гармонізувати свій світ і наблизити його до ідеалу. Чим ближче до Бога, тим краще людині. Шлях до гармонії лежить через Бога. Основний принцип філософії – прагнення до гармонії віри та розуму. У середньовічній філософії Бог створював гармонію душі й тіла людини і був основою єдності та гармонійності цього світу. Тому на перше місце в реалізації теологічної гармонії виходить любов до Бога, яка поєднує душу та тіло людини в єдине ціле. Людина має досягти гармонії душі, тіла та розуму. Тільки тоді можливе досягнення утворення сильної особистості, сім'ї, системи, держави, світу.

На проблему гармонізації потреб і здібностей особистості, її фізичного, морального та духовного потенціалу вказує також Г.С. Костюк. Вчений відмічає, що в умовах поєднання навчання і праці виховується нова людина – з її потребами і здібностями, любов'ю до праці і новою трудовою мораллю, людина, у якій гармонійно поєднуюватимуться духовне багатство, моральна чистота і фізична досконалість.

Отже, узагальнюючи вищесказане, приходимо до висновку, що гармонія – це внутрішня і зовнішня упорядкованість, узгодженість, цілісність психічних властивостей і процесів. Гармонія виробляється у процесі виховання особи й участі її в життєдіяльності певного колективу. Дисгармонія особистості – часткове або повне порушення гармонійності в розвитку особистості.

Таким чином, гармонійність особистості з позицій вченого може розглядатися як домірність, упорядкованість фізичної, соціальної та духовної природи людини. А вивчення філософії дозволяє глибше збагнути єдність та гармонійність світу і місця людини в ньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Соч. : у 4-х т. – Т. 2. – М., 1978. – С. 312.
2. Бычков В.В. Эстетика Аврелия Августина. – М.: Искусство, 1984. – 222 с.

ПСИХОЛОГІЯ УСПІХУ

Валерія Скуйбіда, Наталія Чугасва

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Ми живемо в прекрасний час – час великих можливостей. Все більша кількість людей домагається більших успіхів. І з кожним роком ця ситуація поліпшується. Все більше число людей стають успішними, живуть насиченим і повним вражень життям, яке їм, безумовно, подобається. Зараз у літературі з'являється все більше і більше інформації про те, як досягти успіху в професійній діяльності, бізнесі, особистому житті.

У процесі виконання роботи використовувався метод узагальнення наукових та літературних джерел.

Дослідженнями психологів встановлено, що переважна більшість людей має необхідний для досягнення успіху моральний, емоційно-вольовий, фізичний та інтелектуальний потенціал, хоча правильно розпорядитися ним можуть тільки лічені одиниці. Багато хто просто не знає, як це можна зробити. Величину ж ресурсів і можливостей людини підкреслює приклад окремих особистостей, що досягли видатних результатів.

Знайомство з життям і діяльністю таких людей ставить цілком закономірні питання. Чи дійсно цих людей від більшості їх сучасників відрізняли видатні здібності? Або тут основну роль відіграє випадок, везіння, вдалий збіг обставин? Чи будь-яка людина здатна досягти життєвого успіху, реалізації своїх планів і прагнень? Неупереджений аналіз дозволяє відповісти на ці питання в такий спосіб: потенціал кожної людини величезний, здібності її безмежні, однак без належного виявлення і цілеспрямованого розвитку вони швидко згасають. Видатних же людей від більшості відрізняють такі якості, як надзвичайно висока життєва активність, прагнення до особистого зростання, непохитна воля, інтуїція й уява, а також віра у власні сили [1].